

9.30-9.35	Inloop en ontvangst
Doel	De deelnemers landen om met de training te kunnen starten.
Tijd	5 minuten
Werkwijze	1. Ontvangst met koffie en thee 2. Presentielijst laten invullen door de deelnemers
Materialen	Aanwezigheidslijst Werkboek voor elke deelnemer Doosje stiften voor elke deelnemer Ppt-dia 1 met naam en datum training

9.35-9.45	Kennismaking
Doel	De deelnemers en de trainer maken contact en kennis met elkaar.
Tijd	10 minuten
Introductie	1. De trainer heet iedereen welkom en stelt zich kort voor met een tekening van zichzelf op een flap. 2. De trainer vraagt: wie kan er tekenen? De trainer wacht de reacties van deelnemers af. <i>Tijdens deze training leer je dat je niet heel goed hoeft te kunnen tekenen om toch visueel te kunnen uitdrukken wat je bedoelt.</i> 3. Plenair voorstelrondje: wie ben je en wat doe je?
Materialen	Ppt-dia 2 met tekening en naam van trainer A4-papier om naambordjes van te vouwen

9.45-9.50	Toelichting op het programma
Doel	De deelnemers weten wat de inhoud van de training is.
Tijd	5 minuten
Introductie	De trainer vertelt: Het doel van vandaag is om jullie enthousiast maken om te tekenen tijdens gesprekken met cliënten/inwoners/mensen. Want het werkt, en heel goed, voor iedereen! In deze training leer je: <ul style="list-style-type: none"> • Hoe je tekenen kunt inzetten tijdens je werk: waarom, wanneer en hoe. • Oefenen met tekenen. Eerst krijgen jullie uitleg en daarna gaan jullie zelf tekenen. • Iedereen heeft een werkboek en een doosje stiften gekregen. Deze mag je houden en zijn voor jou. Doe de stiften in je tas, dan kan je altijd tekenen. Ik vroeg eerder wie er kan tekenen. Als je zo'n vraag stelt aan kinderen in groep 1, dan steken ze allemaal hun vinger op. Als je deze vraag aan kinderen in groep 8 stelt, zullen maar een paar kinderen hun vinger opsteken. En dat is vreemd, want in groep 8 zal je beter kunnen tekenen dan in groep 1! Ergens verliezen we ons vertrouwen in onze tekenkunsten... Er zijn dan ook twee regels: <ol style="list-style-type: none"> 1. Je mag fouten maken, op die manier leer je. 2. Je mag afkijken. Tekenend is vaak ook een kwestie van afkijken. Maak dus gerust foto's van elkaars tekeningen, raadpleeg Google Afbeeldingen voor ideeën. Het gaat er dus niet om dat je een professionele tekenaar wordt, maar dat je met visuele ondersteuning iets duidelijk uit kunt leggen. Als het voor de betrokken helder is wat je tekent, is het goed.
Materialen	Ppt-dia 3: Programma

9.50-10.15	De basis van het tekenen
Doel	<ul style="list-style-type: none"> • De deelnemers leren de basisvormen van tekenen.
Tijd	25 minuten
Introductie	<p>1. Wat is er nodig om simpele tekeningen te maken? Belangrijk is dat het niet mooi hoeft te zijn, het gaat erom dat de tekening duidelijk is!</p> <p>1.</p>
Instructie	<p>2. Iedereen pakt papier en een stiften en tekent wat de trainer zegt. De trainer doet meteen mee, de deelnemers kunnen naar de trainer kijken.</p> <p>Teken een stip Teken een lijn Teken een pijl Teken een driehoek Teken een vierkant Teken een rechthoek Teken een rondje Teken een halve cirkel Teken allemaal halve cirkels: een golf Teken een ovaal</p> <p>3. Dit zijn de vormen die je moet kunnen tekenen om een tekening te maken. Simpel he? Dit zijn namelijk de basisvormen.</p> <p>4. Alle tekeningen bestaan uit streepjes, lijntjes en rondjes. De trainer zal het laten zien middels een aantal voorbeelden. De trainer doet het eerst voor, als de trainer klaar is mogen de deelnemers het natekenen. Het maakt niet uit als het scheef gaat, je ziet nog steeds wat het is. De tekening moet de boodschap ondersteunen. Daar gaat het om.</p> <p>Een lamp is namelijk: een rondje 2 streepjes nog 3 streepjes een golfbeweging en als ie aan staat nog een paar streepjes</p> <p>Een glas water is: een ovaal 2 verticale strepen nog een ovaal en nog een ovaal en evt. inkleuren</p> <p>Een laptop bestaat uit: een rechthoek een rechthoek met streepjes voor de muis een golfje een rondje en 2 streepjes</p> <p>Een enveloppe bestaat uit: een rechthoek 2 streepjes en nog 2 streepjes</p> <p>De deelnemers mogen deze symbolen allemaal natekenen.</p> <p>5. Teveel details maakt het rommelig, dus laat dat achterwege. De trainer laat het voorbeeld van een fiets zien. Een fiets met wielen, een zadel en een stuur is duidelijk en snel. Een fiets met wielen, een zadel, een stuur, spaken en trappers kost veel tijd en is rommelig. Dit voegt niets toe aan de tekening.</p>

Opdracht	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pak een leeg A4 in je werkboek. 2. Teken daarop 4 vierkanten, 4 cirkels en 4 driehoeken. 3. Maak iets van deze vormen op tekenen en vervolgens van deze vormen iets maken. Bijvoorbeeld een huis, cadeau, bal, klok, boot of kabouter. 4. De trainer laat aan het einde van de oefening zien wat er nog meer mogelijk is door de eigen varianten te laten zien op Ppt-dia 4.
Materialen	<p>Flap-over Stiften Poster B ter ondersteuning van de trainer Poster C ter ondersteuning van de trainer Ppt-dia 4: Oefening vierkanten, cirkels en driehoeken</p>

10.15-10.30	Hoe werkt tekenen?
Doel	De deelnemers weten <i>waarom</i> tekenen in het algemeen goed werkt.
Tijd	15 minuten
Instructie	<p>Geschiedenis van tekeningen en symbolen De trainer vertelt: Teken en is al heel oud! Er werd in grotten getekend, er bestaan hiërogliefen en er zijn heel veel schilderijen die de geschiedenis afbeelden.</p> <p>Ook nu zie je tekeningen en symbolen overal. Zo zijn er verkeersborden en worden er symbolen bij voeding gebruikt. Tekeningen worden steeds vaker ingezet in het bedrijfsleven en er komen steeds meer infographics e.d. Ook in onze sector wordt het steeds meer ingezet..</p> <p>Waarom werkt tekenen nu zo goed? Je kunt veel krachtiger communiceren met beelden. Kijk maar naar het verkeer: als er verkeersborden waren met geschreven tekst zou het al snel fout gaan. Want teksten lezen kost veel tijd. Plaatjes zijn veel sneller dan woorden. Ook zijn plaatjes eenvoudiger dan woorden waardoor je beter tot de kern van je boodschap komt.</p>
Opdracht	<p>Oefening</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Neem een lege bladzijde in je werkboek. Zorg ervoor dat je je papier liggend/landscape legt. 2. Teken in het midden een cirkeltje. 3. Teken vanuit de cirkel een horizontale lijn naar links. 4. Teken vanuit de cirkel een horizontale lijn naar rechts. 5. Teken vanuit de cirkel een lijn schuin links omhoog en een lijn schuin rechts omhoog. 6. Teken vanuit de cirkel een lijn schuin links naar beneden en een lijn schuin rechts naar beneden. 7. Nummer de linker horizontale lijn met 1, ga met de klok mee en nummer dan verder tot en met 6. 8. Teken aan lijn 1 een vis. 9. Teken aan lijn 2 een poes. 10. Teken aan lijn 3 een poppetje. 11. Teken aan lijn 4 een zeilboot. 12. Teken aan lijn 5 een boom. 13. Teken aan lijn 6 een huis. <p>Iedereen klaar?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Iedereen neemt een nieuwe bladzijde en zorgt ervoor dat je de tekening van net niet meer ziet. 2. Teken het lege web met de cirkels en de lijnen. Nummer de lijnen. 3. De trainer noemt in een willekeurige volgorde een nummer van een lijn. De deelnemers tekenen het bijbehorende figuur bij de lijn. 4. Plenair nabespreken. Wat is het resultaat? Heb je het goed?

<p>Instructie</p>	<p>Hoe werkt tekenen? De kracht van tekenen wordt steeds duidelijker door verschillende onderzoeken. Uit de onderzoeken komt naar voren dat je beelden veel sneller verwerkt en je de informatie veel beter onthoudt.</p> <p>Tekst is niet verkeerd. Zeker niet. Het geeft ons de mogelijkheid om beelden te planten in het hoofd van een ander. Hoe meer onze woorden tot de verbeelding spreken, hoe beter we het voor ons zien. De combinatie van gesproken en geschreven woord met tekeningen zorgt ervoor dat verschillende zintuigen geprikkeld worden (gehoor, visie, motoriek). Dit heeft enorme impact. We kunnen hierdoor informatie gemakkelijker verwerken en opslaan in ons geheugen.</p> <p>De kracht van tekenen zit ook in het gezamenlijk geheugen: als jij een beest tekent en je spreekt samen af dat het een paard is (ook al lijkt het misschien meer op een koe) zullen jullie een jaar later nog allebei direct weten dat het een paard is. Dit komt omdat je brein op zoek gaat naar patronen. Je brein is flexibel en kan overal iets van maken. Je hoeft dus echt niet mooi te tekenen.</p> <p>Voordelen van tekenen Voordelen van tekenen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je komt sneller tot de kern, je draait er niet om heen, het is direct duidelijk. Vooral bij onze doelgroep is dit handig. • Je kunt complexe inhoud versimpelen: iedereen begrijpt de tekeningen. • Je kunt met tekenen checken of je op dezelfde golflengte zit, dit voorkomt verwarring, je voorkomt dat je de verkeerde weg inslaat en je gaat met een groep dezelfde kant op. Je sluit zo beter aan bij de cliënt. • Soms werkt praten niet, tekenen is dan een goed middel. • Je kunt keuzes concretiseren, je kunt er met afstand naar kijken. • Je ziet sneller verbanden en consequenties, omdat je het geheel kunt overzien. Hierdoor kun je sneller tot een keuze komen of een oplossing bedenken. • Tekenend helpt ook om te vertragen. Door te tekenen druk je als het ware op de pauzeknop. Omdat het enige tijd kost om de woorden/ gedachten al tekenend te ordenen, vertraag je de constante informatiestroom. • Er is ruimte om beladen onderwerpen te bespreken. Met tekst komt dit harder over, met een tekening breng je makkelijker de dialoog op gang. • Tekenend geeft energie, het is leuk om te doen! <p>En het houdt de ander betrokken. Tekst gaat verloren maar tekeningen blijven behouden. Je creëert een gemeenschappelijke taal en geheugen. Dit betekent een betere focus voor de cliënt, wat weer zorgt voor meer motivatie.</p>
<p>Materialen</p>	<p>Ppt-dia 5: Tekeningen/symbolen van vroeger en nu Ppt-dia 6: Voordelen van tekenen Voorbeelden van visualisaties laten zien en altijd klaar hebben liggen</p>

10.30-10.45	Wanneer ga je tekenen?
Doel	De deelnemers weten <i>wanneer</i> zij tekenen in kunnen zetten tijdens hun werk en voor welke cliëntdoelgroepen. De deelnemers kunnen tekenen inzetten tijdens verschillende fasen in het werk.
Tijd	15 minuten
Instructie	<p>Samenvatting tot nu toe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je weet nu waar tekeningen goed voor zijn • Waarom je beter zelf kunt tekenen • Wat de basis van het maken van een tekening is. <p>Hoe kun je dit nu in gesprekken met cliënten en hun netwerk gebruiken?</p> <p>Doelgroepen Tekenen werkt voor iedereen goed, voor jong en oud, voor hoogopgeleide mensen en voor mensen met een verstandelijke beperking of niet aangeboren hersenletsel. Bij allerlei problemen en bij verschillende hulpvragen.</p> <p>Effecten voor doelgroepen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zich gehoord en serieus genomen voelen (de cliëntondersteuner tekent en schrijft alleen datgene wat de cliënt aangeeft) • Betrokkenheid en focus • Uitleg van moeilijke woorden VB: cliëntondersteuning • Herhaling • Structuur • Rust en ontspanning: tekenen vertraagt, dit geeft ruimte in je hoofd. En doordat de kern wordt weergegeven is het hoofd van de cliënt rustiger geworden: gedachten zijn geordend (overzicht en inzicht) en kunnen worden losgelaten en er is ruimte voor nieuwe ideeën • Motivatie om te veranderen (vanuit inzicht ontstaat makkelijker de behoefte om te veranderen) • Inzichtelijk maken van consequenties • Hulp bij keuzes maken • Plannen: stappenplan maken (de cliënt ziet zo precies welke stappen hij kan nemen, welke kwaliteiten hij hierbij kan inzetten en waarbij hij zijn netwerk kan betrekken) • Organiseren: overzicht wie doet wat <p>Voor wie teken je? Vraag je af voor wie je tekent:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jezelf (daar kun je ook heel veel mee, maar daar gaat deze workshop niet over). 2. De cliënt: je tekent wat de cliënt vertelt. Door tekenen luister je echt naar de cliënt en ben je minder snel geneigd om oplossingen aan te dragen waardoor de cliënt zelf een oplossing kan bedenken die meer kans van slagen heeft. Dus wacht, luister, vraag af en toe door, teken wat er gezegd wordt en wees stil, zonder oordeel. 3. Afwezig: bijvoorbeeld het netwerk of andere professionals. Je kunt de tekeningen gebruiken om de cliënt uitleg te laten geven waar hij mee bezig is (dit zorgt voor meer begrip en steun), je kan met de tekeningen ook het netwerk betrekken: heeft het netwerk aanvullingen? Heeft het netwerk uitleg nodig: psycho-educatie? Bij welk onderdeel kan het netwerk ondersteuning bieden?

	<p>Wanneer teken je?</p> <p>Je kunt als cliëntondersteuner/ hulpverlener/gezinscoach/ ambulant werker/.... tekenen tijdens verschillende fasen in het werk. Het is breed inzetbaar. Tekeningen kunnen een verslag vervangen. Het is heel mooi om te zien dat je zelf minder hoeft te doen en toch meer bereikt door het tekenen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennismaken (wie ben jij, wie is de cliënt). Cliënten waarderen het als je ook jezelf voorstelt (basis) en je hebt gelijk het tekenen geïntroduceerd. • Vraagverduidelijking • Levensloopkaart bij de voorgeschiedenis en eerdere hulpverlening • Talenten, wat werkt wel/ niet, eigen keuzes maken, eigen regie voeren • Netwerk in kaart brengen • Dromen, hulpvragen inzichtelijk krijgen • Werkplan • Uitvoering ondersteuning (psycho-educatie, zelfbeeld versterken door talentenkaart, verwerking door levensloopkaart, evaluatie inzichtelijk maken: kijk eens wat de cliënt allemaal bereikt heeft, enz.) • Consultatie (genogram, netwerkkaart, framework, enz. zijn allemaal visuele middelen) • Uitleg geven over wetten en regelgeving: Ppt-dia 11.
Materialen	<p>Ppt-dia 7: Doelgroepen</p> <p>Ppt-dia 8: Effecten</p> <p>Ppt-dia 9: Voor wie teken je?</p> <p>Ppt-dia 10: Wanneer teken je?</p> <p>Ppt-dia 11: Voorbeeld van een tekening</p>

10.45-11.15	Tekenen in gesprek met een ander
Doelen	De deelnemers weten <i>hoe</i> zij tekenen in kunnen zetten tijdens hun werk.
Tijd	30 minuten
Instructie	<p>De trainer legt nogmaals uit: Bij tekenen in je werk gaat het erom dat je elkaar begrijpt en dat kan met hele simpele tekeningen. Hoe simpeler je tekent, hoe duidelijker het is.</p> <p>Als je gaat tekenen dwingt dit je om helder te zijn in wat je bedoelt. Je moet er ook <u>tekst</u> bij gebruiken, anders is het onduidelijk. Want een tekening kan verschillende betekenissen hebben.</p> <p>De trainer tekent een lamp vraagt aan de deelnemers waar dit voor staat: iedereen zegt iets anders, je krijgt wel 10 verschillende antwoorden (lamp, licht, idee, energie, enz.). De trainer geeft aan dat je er daarom dus bij moet schrijven wat het in de tekening van de cliënt betekent. Het is ook mooi dat je 1 tekening voor meerdere dingen kunt gebruiken. Zo maak je het jezelf makkelijk.</p> <p>Veel oefenen zorgt ervoor dat het tekenen steeds makkelijker gaat en je sneller gaat tekenen. De ervaring is dat alle cliënten (zowel cliënten met een laag IQ, als hoog opgeleide ouders) tekeningen veel inzichtelijker vinden dan uitgebreide teksten. Ervaar het zelf door met je cliënt aan de slag te gaan!</p> <p>Tekenen in gesprek met een ander</p> <p>Je kunt zelf tekenen of de cliënt kan tekenen. Het is heel belangrijk dat de cliënt de regie houdt, dus als je zelf tekent: teken en schrijf dan alleen datgene wat de cliënt vertelt. Schrijf de woorden van de cliënt op. Je kunt als de cliënt iets vertelt vragen hoe jij dat moet tekenen. De cliënt vertelt dan hoe hij/ zij het zelf ziet. Dit is ook handig als je het zelf niet weet.</p>

Opdracht	<p>Om te ervaren en oefenen hoe het is om tegelijkertijd met iemand in gesprek te zijn en te tekenen gaan we een oefening doen.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Maak in tweetallen plaatsens-posters van elkaar. Breng in beeld op welke plekken de ander komt. 2. De een vraagt uit bij de ander en tekent het antwoord. Je begint met de woning van de ander en daar omheen komen de plaatsen waar diegene komt. <ul style="list-style-type: none"> • Het doel van de plaatsensposter is inzicht krijgen in dagelijkse leefpatronen: waar gaat de cliënt naar school/ werk en recreatie? 3. Wat is de frequentie, hoe gaat diegene daar naar toe en hoe ervaart diegene dit (rood= niet leuk, oranje= een beetje leuk en groen= heel leuk). 4. Na 10 minuten wisselen. 5. De trainer loopt tijdens deze oefening rond en geeft tips. <p>Plenaire terugkoppeling: hoe heb je dit het ervaren? 3 personen vragen.</p>
Materialen	Ppt-dia 12: Voorbeeld plaatsensposter

11.15-11.20	Tekenen introduceren
Doel	De deelnemers kunnen tekenen introduceren bij de cliënten.
Tijd	5 minuten
Instructie	<p>Tekenen tijdens een gesprek is niet gebruikelijk. Dus het is belangrijk dat je voor jezelf bepaalt hoe je het tekenen wilt introduceren.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vraag aan de deelnemers: Wie tekent er al met cliënten? Hoe introduceer je dat? 2. De trainer kan dat aanvullen met: <ul style="list-style-type: none"> • Soms kun je gewoon pen en papier erbij pakken. Bijvoorbeeld als de cliënt om uitleg vraagt. Dan pak je je tekenspullen en teken je tijdens het gesprek. • Soms is uitleg geven dat je gaat tekenen belangrijk voor een goede start. Bij een kennismaking kun je aangeven dat je dingen zult gaan tekenen om het beter uit te kunnen leggen. Je kunt dan voorstellen om een tekening van jezelf te maken om jezelf voor te stellen en dat je daarna de cliënt laat tekenen wie hij/zij is. • Bij ondersteuning kun je vertellen dat je wilt tekenen omdat tekenen veel voordelen heeft, vertel wat de cliënt er aan heeft. Geef aan hoe je wilt gaan tekenen. • Bij evaluaties kun je aangeven dat je een andere vorm wilt introduceren om het meer inzichtelijk te maken. • Als je het zelf moeilijk vindt om te gaan tekenen kies dan een onderdeel uit die je makkelijk vindt. Makkelijke onderdelen om te starten zijn bijvoorbeeld een tijdlijn, genogram/ netwerkposter en een plaatsensposter. 3. Als je zelf aangeeft dat tekenen jou helpt is het niet kinderachtig en gaat het vanzelf. Gewoon doen is ons advies! Vooral je eigen schroom zit je in de weg.
Materialen	-

11.20-11.35	PAUZE 15 minuten
--------------------	----------------------------

11.35-12.05	Je eigen manier van tekenen: poppetjes
Doel	De deelnemers kunnen een eigen poppetje tekenen.
Tijd	30 minuten
Instructie	Het is makkelijk om je eigen basisfiguurtje en een aantal standaardtekeningen te hebben die je overal kunt gebruiken. Als je altijd hetzelfde figuurtje en dezelfde tekeningen gebruikt helpt dat bij de start en het scheelt tijd. Je gaat nu aan de slag om die te maken.
Opdracht (10 minuten)	De trainer tekent voor: 1. Zet wat dikke strepen op je papier op allerlei verschillende manieren. Maak ze niet te lang. 2. Kleur deze dikke strepen in. 3. Maak poppetjes van de strepen en zorg ervoor dat ze in allerlei houdingen komen.
Opdracht (20 minuten)	Nu ga je je eigen poppetje verder vorm geven. 1. Zoek op internet op 'poppetjes tekening' en bekijk welke jou aanspreekt en waarvan je denkt dat je die makkelijk kunt tekenen. 1. Oefen met het tekenen van je poppetje. Geef hem allerlei houdingen, speel met de vorm van armen en benen. Oefen eventueel ook met haren en kapsels. 2. Let erop dat de lijnen dicht zijn, dit is duidelijker. 3. De trainer loopt rond om de deelnemers individueel te ondersteunen.
Materialen	Flap-over Stiften

12.05-12.15	Je eigen manier van tekenen: emoties
Doel	De deelnemers kunnen een emoties tekenen.
Tijd	10 minuten
Instructie	Je hebt nu een start gemaakt met je eigen poppetje. Je krijgt ook te maken met veel verschillende emoties. Het is handig om te weten hoe je dat kunt tekenen. De mond kun je op verschillende manieren tekenen, en de wenkbrauwen kun je verschillend maken.
Opdracht	1. Teken 8 cirkels. 2. Schrijf erbij: blij – verdrietig – heel verdrietig – angstig – boos – heel boos - trots - schaamte 3. Teken de genoemde emoties in de cirkels. De trainer laat de emoties op Ppt-dia 13 aan de deelnemers zien. De trainer benoemt dat streepjes accentueren.
Materialen	Ppt-dia 13: Emoties

12.15-12.25	Veel voorkomende begrippen tekenen
Doel	De deelnemers kunnen veel voorkomende begrippen tekenen.
Tijd	10 minuten
Opdracht	1. De trainer deelt aan de deelnemers een post-it uit en vraagt iedereen om 1 begrip op te schrijven die hij/ zij veel gebruikt in het werk. Vaak zijn dit abstracte begrippen zoals ondersteuning, indicatie, enz. 2. De trainer verzamelt de post-its en de deelnemers verdelen een A4 in 12 vakken. 3. De trainer noemt 1 voor 1 een begrip op. De deelnemers schrijven het begrip op en krijgen 30 seconden de tijd om een tekening te maken. De trainer doet ook mee. 4. Als de opdracht klaar is wordt er een rondje gelopen langs de tekenen en kunnen de deelnemers een foto maken van de tekeningen van anderen als ze deze zelf willen gebruiken.
Materialen	Post-its

12.25-13.10	Transfer naar het dagelijkse werk
Doel	De deelnemers hebben een concrete tekening die zij in hun werk kunnen gebruiken.
Tijd	45 minuten: 25 minuten tekenen in subgroepen, 20 minuten presenteren
Opdracht	<ol style="list-style-type: none"> 1. De groep wordt verdeeld in 4 subgroepen. Liefst deelnemers bij elkaar die hetzelfde soort werk doen. 2. Elke subgroep kiest een veel voorkomende onderwerp, procedure of situatie . 3. Zij bedenken met elkaar de route en tekenen deze uit. 4. Daarna presenteert elke subgroep zijn tekening aan de rest van de groep.
Materialen	Flap-overvellen A4-papier

13.10-13.15	Tips en trucs
Doel	De deelnemers krijgen de laatste tips en weten hoe zij zich verder kunnen verdiepen.
Tijd	5 minuten
Instructie	<ul style="list-style-type: none"> • Weet je niet hoe je iets moet tekenen? Typ dan bij google het woord in met daarbij tekening, kijk bij afbeeldingen en kies het simpelste voorbeeld en teken dat na. • De tekeningen zijn hetzelfde als een rapportage en dus geldt daarvoor dezelfde procedure als voor een rapportage. • Zekerder worden over het tekenen? Check online de betekenaar of huis van verbeelding. • Hoe meer je oefent, hoe makkelijker het wordt.
Materialen	Voorbeelden van verschillende soorten tekeningen laten zien

13.15-13.25	Evaluatie, slotrondje en afsluiting
Tijd	10 minuten
Instructie	<ol style="list-style-type: none"> 1. De trainer pakt Ppt-dia 14 erbij en benoemt wat ze nu kunnen: <ul style="list-style-type: none"> • Kennis gemaakt met de basis van tekenen. • Eigen figuurtjes tekenen. • Emoties toevoegen. • De meest voorkomende begrippen van jullie werk tekenen. • Zelf een route getekend van veel voorkomend onderwerp, procedure of situatie. Deze kunnen jullie nu al gaan gebruiken in jullie werk. 2. Hoe meer je oefent hoe beter je gaat tekenen en hoe makkelijker het wordt! 3. De trainer vraagt naar een korte reactie op deze training. 4. De trainer bedankt de deelnemers voor hun aanwezigheid en deelname. Hiermee sluit de trainer de training af. 5. Elke deelnemer krijgt een evaluatieformulier om in te vullen.
Materialen	Ppt-dia 14: Programma 12x Evaluatieformulieren